

EEN INTERVIEW MET DR. I.R. J. C. SCHEFFER

door Henk van Dijk

Onlangs vierde Jurriën Cornelis Scheffer, onder schakers beter bekend met titels en voorletters, zijn 79e verjaardag. Vorig jaar stopte hij met clubschaak. Als hommage aan de man die als geen ander zijn stempel heeft gedrukt op de eerste decennia na-oorlogs schaakleven in onze regio, kunt u hieronder een interview met hem aantreffen, waarbij het volgende uit zijn mond werd opgetekend.

Amsterdam, 1909-1943

Ik was 7 toen ik de regels van het schaakspel leerde. Niet dat iemand ze mij ooit uitlegde. Ik keek aandachtig toe als mijn vader met onze bovenbuurman schaakte, afwisselend bij ons en boven. Zelf bracht ik het geleerde in de praktijk toen ik 9 was en veel met een buurjongen speelde. Op de HBS, in 1922, in de eerste klas, viel voor het eerst op dat ik aanleg voor het spel had. De schoolschaakclub, die curieus genoeg ook 'Staunton' heette, speelde ook tegen andere schoolteams. Het 6-tal bestond uit allemaal jongens uit de hogere klassen, maar ik mocht als eersteklassertje ook meedoen, en met succes: we werden kampioen! Later zelf vijfdeklasser maakte ik kennis met Lodewijk Prins, die toen op onze school kwam. Je mag wel zeggen dat ik hem heb ontdekt. We speelden enkele matches, maar ik was toen nog veel te sterk voor hem en won met overmacht.

Mijn eerste bemoeienis met het clubschaak begon in 1925. In de Paaswedstrijd van het VAS (Verenigd Amsterdams Schaakgenootschap) scoorde ik 3 uit 3 in een 2e klasse-groep, en in het najaar werd ik lid van ASC (Amsterdamse SchaakClub), de club van Euwe, die soms ook wel aan de winterwedstrijden meedeed. (Prins werd lid van het VAS, dat trouwens voor een groot deel uit joodse leden bestond). In de winterwedstrijden klom ik op van groep tot groep totdat ik na 4 jaar de hoofdgroep had bereikt en ook werd opgenomen in het 1e tiental. Dat laatste vooral nadat ik de toenmalige kampioen van Amsterdam in de wintercompetitie had verslagen: toen had ik het wel gemaakt!

Mijn eerste jaar in de hoogste klasse van de nationale schaakcompetitie is me nog goed bijgebleven. Euwe speelde aan bord 1, ik aan bord 10, en o.a. won ik van Ds. Van Royen, oud-redacteur van de NOSBO-mededelingen, toen voor Utrecht uitkomend. Het ging trouwens heel vreemd in die klasse. Het was een soort 'ereklasse' met ASC, VAS, DD (Den Haag), NRSV (Rotterdam) en Utrecht. Op een gegeven moment vond Bussum dat zij er ook bijhoorden, en versloegen nummer laatst in een promotiewedstrijd. Maar van degradatie was geen sprake: de groep werd

gewoon uitgebreid tot 6 clubs:

Ik studeerde toen al aan de TH in Delft. In 1934 werd ik Ir. én werkeloos, de normale gang van zaken in die tijd. Vanzelfsprekend had ik veel tijd om te schaken. In Hastings '34-'35 zag ik Botwinnik, die toen voor het eerst buiten Rusland speelde. Daar gingen ook geruchten over een groot toernooi in Moskou in de volgende zomer. Ik kende iemand die daar als schaakverslaggever heen ging, en dat wilde ik ook wel! Na vele keren nul op het rekest lukte het me tenslotte om voor 'De Tijd' en 'De Standaard' een maand naar Moskou te gaan. Financieel gezien werd ik er trouwens nauwelijks beter van.

Weer in Nederland kon ik een promotie-onderzoek doen aan de Universiteit van Utrecht. Het proefschrift verscheen in nov. 1936 en ging over: 'De gekorreltheid van fotografische negatieven in absolute maat'. Toch ging ik niet door in de fotografie, ik voelde me nog steeds meer een werktuigbouwkundige. Na een periode als volontair bij Werkspoor belandde ik in 1938 bij het Luchtvaartlaboratorium, waar ik een betaalde baan kreeg.

Groningen, 1943 - heden

Toen ik hoorde dat er in Groningen enkele leraren aan de HTS werden gevraagd, en daar voor mij ook plaats was, besloten we ons daar te vestigen. Ik maakte daar dus de bevrijding mee; we woonden toen in de Anna Paulownastraat. Het schaakleven begon pas na de oorlog weer op gang te komen. Bij Staunton vormde ik met Scholtens en iets later ook Bunt de top.

Ik zat in het uitvoerend comité van het Staunton-wereldtoernooi in 1946. Ons doel was voornamelijk om geld te verzamelen. Euwe nodigde de spelers uit: één te veel, want het was eigenlijk niet de bedoeling om Guimard te vragen. Naast de organisatorische toernooizaken was ik ook nog zelf actief als deelnemer aan het Nationale toernooi. Omdat ik daarnaast nog enkele kranterubrieken had, en daarvoor dagelijks verslagen over het hoofdtoernooi moest schrijven kreeg ik weinig slaap. Pluim, een apotheker die ook in het comité zat, wist daar wel iets op en gaf me 'pervitine' om wakker te blijven tijdens mijn partijen, maar dat is me wel op twee nullen komen te staan. Toen ik het niet meer nam ging het beter en eindigde ik uiteindelijk nog op 4½ uit 11.

Tot eind 50-er jaren was ik meermalen clubkampioen, NOSBO-kampioen, en deelnemer aan de voorwedstrijden van het Nederlands kampioenschap (de finale heb ik nooit gehaald, wel een keer bijna). Ik schaakte zo'n 50 partijen per jaar, alles bijelkaar. En daarnaast hield ik mijn rubrieken in de kranten; na het verdwijnen van Het Vrije Volk alleen nog in het Nieuwsblad van het Noorden, tot in de jaren '70. Op mijn school was

schaken niet erg populair onder de leerlingen. Vlak voor de vacaties speelde ik nog wel eens blind tijdens de les, terwijl die 'gewoon' doorging. Zo af en toe gaf ik dan een zet door aan de jongens die achter in de klas met behulp van een bord speelden. Ik won meestal ook nog.

Eind jaren '70 haalde ik mijn wedsrijdleaders-diploma en fungeerde als assistent-wedstrijdleader bij het Gasunietoernooi. Ook bekleedde ik in die jaren bestuursfuncties bij Staunton. Maar het schaken ging wat achteruit. Vooral vanaf de tijd dat ik naar Helpman overstapte -veel dichterbij dan Staunton- bracht ik er niet erg veel meer van terecht. Nu, nog een paar jaar later, heb ik geen zin meer aan het verenigingsschaak; het enige dat ik nog aan schaken doe is het oplossen van problemen.

Vroeger dacht ik altijd: schaken, dat zal ik bij wijze van spreken tot mijn dood blijven doen. Maar daar kijk ik nu toch heel anders tegen aan!